

dr hab. Aneta Sitek, prof. nadzw.
Katedra Antropologii
Wydział Biologii i Ochrony Środowiska
Uniwersytet Łódzki
ul. Banacha 12/16
90-237 Łódź
Tel: +48 42 635 44 54
Fax: +48 42 635 44 13
aneta.sitek@biol.uni.lodz.pl

**Ocena dorobku naukowego i pracy habilitacyjnej
dra Jarosława Wilczyńskiego
w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk biologicznych
w zakresie biologii prowadzonym w Instytucie Systematyki i Ewolucji Zwierząt
Polskiej Akademii Nauk w Krakowie**

Przebieg pracy zawodowej

Dr Jarosław Wilczyński jest absolwentem Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 2003 r. ukończył studia magisterskie na Wydziale Historycznym w Instytucie Archeologii i w oparciu o pracę magisterską wykonaną pod kierunkiem dra hab. Krzysztofa Sobczyka pt. *Technika obróbki surowca krzemiennoego na stanowisku Kraków ul. Spadzista obszar B+B1* uzyskał tytuł zawodowy magistra biologii. W tym samym roku rozpoczął studia w Międzynarodowym Studium Doktoranckim Nauk Przyrodniczych PAN w Krakowie. W listopadzie 2009 r. został zatrudniony na etacie technicznym w Instytucie Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. W tej właśnie Jednostce, w 2010 r. uzyskał stopień naukowy doktora, na podstawie rozprawy doktorskiej *Wykorzystanie dużych ssaków przez ludność kręgu kultur graweckich w Europie Środkowej*, wykonanej pod opieką promotorską dra hab. Piotra Wojtala. Od marca 2010 r. dr Jarosław Wilczyński jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Instytucie Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk.

Dr Jarosław Wilczyński ubiega się o stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk biologicznych w dyscyplinie biologia. Kandydat przedłożył cykl sześciu publikacji stanowiących osiągnięcie habilitacyjne, które wraz z dorobkiem naukowym i osiągnięciami w pracy dydaktycznej i organizacyjnej stanowią przedmiot niniejszej oceny. Stwierdzam, że przedłożona mi dokumentacja jest kompletna i pod względem formalnym spełnia wymogi niezbędne do przeprowadzenia wnioskowanej procedury.

Osiągnięcie habilitacyjne

Dr Jarosław Wilczyński jako osiągnięcie habilitacyjne przedstawił cykl 6 prac naukowych pod ogólnym tytułem *Zwierzęce szczątki kostne ze stanowisk kultury graweckiej jako klucz do poznania zachowań paleolitycznych grup łowiecko-zbierackich*. Prace te ukazały się drukiem w latach 2012-2016. Wszystkie zostały opublikowane w j. angielskim, pięć spośród nich w czasopiśmie znajdujących się na tzw. „liście filadelfijskiej”:

International Journal of Osteoarchaeology (1 praca), *Journal of Archaeological Science* (2 prace), *Quaternary International* (2 prace). W trzech artykułach stanowiących osiągnięcie naukowe dr Jarosław Wilczyński jest pierwszym autorem, w dwóch drugim autorem, a we wszystkich pięciu autorem korespondencyjnym. Z oświadczeń Habilitanta i innych współautorów wynika, że był On głównym pomysłodawcą i/lub wykonawcą przedstawionych w publikacjach badań. Jego szacowany udział wynosi 50-70% i obejmuje wszystkie ważne etapy badań oraz tworzenia publikacji. Jedną publikacją z cyklu prac to monografia prezentująca wyniki interdyscyplinarnych badań prowadzonych przez Kandydata na graweckim stanowisku Jakisice II, wydana w j. angielskim przez Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Wkład pracy Habilitanta w jej przygotowanie był wiodący - polegał na zaplanowaniu oraz wyborze obiektu badań, przeprowadzeniu badań archeologicznych oraz archeozoologicznych, zestawieniu danych, interpretacji wyników, napisaniu pięciu spośród 12 rozdziałów (w tym rozdziału dotyczącego ostatecznych wyników badań archeozoologicznych szczątków ssaków z tego stanowiska) oraz na pełnej edycji monografii. Wg moich obliczeń łączna wartość wskaźnika *Impact Factor* prac wchodzących w skład ocenianego osiągnięcia wynosi 9.663 (zgodnie z rokiem wydania), a liczba punktów według MNiSW równa się 165. Liczba cytowań (bez autocytowań) według Web of Science wynosi 25 (stan na dzień 15.10.2017 r.). Powyższe dane naukometryczne wskazują, że większość prac z zakresu osiągnięcia naukowego, ukazała się w czasopiśmie o stosunkowo wysokim (jak na uprawianą naukę) współczynniku wpływu (IF od 1.038 do 2.602), zdecydowanie uznanych w swojej dyscyplinie (punkty MNiSW od 30 do 35). Warto przy tym zaznaczyć, że zarówno archeologia, jak i antropologia są dyscyplinami reprezentowaną przez nieliczne grono naukowców, stąd formalne wartości IF ich specjalistycznych czasopism nie odzwierciedlają prawidłowo międzynarodowego zasięgu tych periodyków.

Tematyka cyklu sześciu publikacji koncentruje się wokół badań szczątków zwierzęcych odkrytych na stanowiskach kultury graweckiej datowanej na okres górnego paleolitu (30.000-20.000 lat BP). Na ich podstawie (oraz w oparciu o uzupełniające analizy archeologiczne i datowania radiowęglowe) Autor interpretuje strategie łowieckie, funkcje i organizację przestrzenną obozowisk łowców-zbieraczy oraz procesy odpowiedzialne m.in. za stan zachowania szczątków kostnych. Przedstawiony cykl publikacji jest niewątpliwie spójny tematycznie i stanowi logiczne rozwinięcie badań podjętych przez Kandydata już w ramach pracy doktorskiej. Do najważniejszych osiągnięć Habilitanta przedstawionych w prezentowanym cyklu prac zaliczam:

- określenie charakteru czynników przyczynowych dla powstania poszczególnych zespołów faunistycznych,
- wyodrębnienie typów obozowisk w oparciu o intensywność i długotrwałość czynności podejmowanych przez przebywających tam łowców-zbieraczy,
- identyfikację gatunków zwierząt najchętniej odławianych przez paleolitycznych myśliwych,
- rozpoznanie stosowanych strategii łowieckich i określenie charakteru ich zmian zachodzących w następstwie przemian kulturowych i przekształceń środowiska naturalnego,
- charakterystykę organizacji przestrzennej paleolitycznych obozowisk,

- udowodnienie istnienia określonych reguł dotyczących deponowania odpadków, będących pozostałościami obróbki rzeźnej,
- ustalenie sezonu zasiedlenia krótkotrwałych obozowisk łowieckich (Jaksice II),
- rekonstrukcję szczegółowych zachowań paleolitycznych łowców-zbieraczy (zachowania związane z zabiegami przyżyciowymi, praktyki funeralne).

Przedstawione osiągnięcie naukowe prezentuje wysoką wartość merytoryczną i wnosi znaczący wkład w rozwój biologii, jako dyscypliny w ramach której Kandydat ubiega się o stopień doktora habilitowanego.

Ocena pozostałego dorobku naukowego

Na dorobek naukowy dr Jarosława Wilczyńskiego, poza pracami zgłoszonymi jako osiągnięcie naukowe, składają się 62 artykuły. Piętnaście z nich ukazało się (w latach 2009-2016) w czasopismach indeksowanych w bazie JCR, głównie w periodykach ważnych dla reprezentowanych dziedzin (*PLoS ONE*, *Journal of Archaeology Science*, *International Journal of Osteoarchaeology*, *Quaternary International*). Spośród pozostałych 47 prac, opublikowanych w latach 2005-2016, 29 ukazało się w języku angielskim, a 15 zostało wydanych za granicą. Opracowania te, to głównie rozdziały w monografiach, w mniejszej liczbie artykuły opublikowane w czasopismach nie indeksowanych w bazie JCR. Habilitant jest jedynym autorem 22 spośród omawianych 62 opracowań, a w pozostałych Jego udział wynosi od 5 do 80%, przy czym udział wynoszący co najmniej 50% odnotowano w przypadku 7 prac. Zdecydowana większość spośród 62 opracowań została opublikowana po doktoracie (85%). Suma punktów wg MNiSW całego dorobku naukowego dr J. Wilczyńskiego (poza osiągnięciem naukowym) zamyka się liczbą 568, IF tych publikacji wynosi 27,233.

Zasadnicza część dorobku naukowego Habilitanta przedstawia wyniki badań fauny górnopaleolitycznych stanowisk Europy Środkowej z próbą rekonstrukcji stosowanych w tym okresie strategii łowieckich. Jest to zatem problematyka zgodna z tematyką ocenianego powyżej osiągnięcia naukowego.

Bardzo ciekawym elementem zainteresowań dra J. Wilczyńskiego są badania awifauny pozwalające wnioskować o sposobach wykorzystania tej zdobyczy łowieckiej przez człowieka oraz umożliwiające śledzenie zmian tradycji polowań na ptaki wraz z rozwojem kultury graweckiej.

Kolejnym ważnym wątkiem badawczym podejmowanym przez Habilitanta jest gospodarka hodowlana rolniczych społeczności, zajmujących obszar Europy Środkowej, ze wskazaniem geograficznego zróżnicowania tej gospodarki wśród ludności kultury badeńskiej.

Podkreślenia wymagają również badania archeologiczne szczątków zwierzęcych pochodzących ze średniowiecznego Krakowa. Dostarczyły one cennych informacji na temat przemian gospodarczych, jakie zaszły na terenie tego ośrodka miejskiego w okresie od XI wieku do czasów nowożytnych. W szczególności badania te pozwoliły opisać zmiany dotyczące hodowli poszczególnych gatunków zwierząt domowych oraz sposobów ich wykorzystania.

Jednym z nowszych nurtów badawczych Kandydata są analizy antycznego DNA kopalnych gatunków owcy (*Ovis aries*). Dr J. Wilczyński był współinicjatorem tych badań i obecnie kontynuuje je we współpracy z Uniwersytetem w Tartu w Estonii, zaś wyniki zaowocowały już pierwszą publikacją w renomowanym czasopiśmie *PLoS ONE*.

Habilitant rozwija także z powodzeniem badania izotopowe szczątków zwierzęcych. Analizy te mają na celu śledzenie migracji zwierząt plejstocenijskich oraz rekonstrukcję paleodiety społeczności prehistorycznych.

Kolejnym ważnym wątkiem badawczym podejmowanym przez dra J. Wilczyńskiego jest analiza inwentarzy kamiennych z obszaru Europy Środkowej. W ramach tej tematyki Kandydat ocenia zmiany zachodzące w sposobie obróbki oraz typologii wyrobów kamiennych od momentu pojawienia się w Europie człowieka współczesnego (*Homo sapiens*) aż do schyłku plejstocenu. Bada również inwentarze krzemienne datowane na okres neolitu i epokę brązu.

Dotychczas dr J. Wilczyński kierował dwoma grantami naukowymi (KBN; NCN, konkurs Sonata 5), obecnie kieruje trzecim grantem (NCN, konkurs Sonata Bis 5). Kandydat był również wykonawcą w dziesięciu projektach badawczych finansowanych przez Komitet Badań Naukowych lub Narodowe Centrum Nauki oraz w czterech projektach finansowanych przez Narodowy Instytut Dziedzictwa: Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Dziedzictwo kulturowe - Ochrona zabytków archeologicznych”. W trakcie studiów doktoranckich był głównym wykonawcą grantu promotorskiego, a w latach 2006-2009 stypendystą Prezesa Polskiej Akademii Nauk dla najlepszych doktorantów.

Wg moich obliczeń IF całego dorobku naukowego Habilitanta (łącznie z osiągnięciem naukowym) wynosi 36.896, sumaryczna liczba punktów MNiSW to 728, a Index Hirscha (wg Web of Science) jest równy 6 (stan na 15.05.2017 r.).

Podsumowując stwierdzam, że Pan dr Jarosław Wilczyński potrafi z powodzeniem budować wieloosobowe zespoły badawcze podejmujące pod Jego kierunkiem interdyscyplinarne studia archeologiczne. Aktywnie włącza się również w prace innych zespołów, jako specjalista z zakresu archeozoologii. Świadczy to o Jego dojrzałym warsztacie naukowym, znamionującym samodzielnych pracowników naukowych. Aktywność Kandydata w tym zakresie uważam za wyróżniającą się w skali krajowej. W mojej ocenie, w zakresie dorobku naukowego dr J. Wilczyński całkowicie spełnia wymagania stawiane kandydatom do uzyskania stopnia doktora habilitowanego.

Ocena działalności dydaktycznej, popularyzatorskiej i współpracy międzynarodowej

Habilitant aktywnie uczestniczy w międzynarodowych programach naukowych. Wielokrotnie był powoływany na recenzenta w czasopismach naukowych, w tym również przez redakcje renomowanych periodyków. W monografii pt. „*Written in Bones. Studies on technological and social contexts of past faunal skeletal remains*” recenzował aż 23 artykuły. W 2015 roku pełnił funkcję tzw. *guest editor* dwóch tomów czasopisma *Quaternary International* (IF 2.067, MNiSW 30 pkt.) oraz redaktora dwóch monografii omawiających wyniki badań prowadzonych na stanowiskach graweckich. Dwukrotnie był jednym

z głównych organizatorów międzynarodowych konferencji naukowych " *World of Gravettian Hunters*" (2013 r. i 2016 r.). W 2014 roku współorganizował sesję tematyczną podczas konferencji *International Union for Prehistoric and Protohistoric Sciences* w Burgos (Hiszpania). Zgodnie z załączonym wykazem Kandydat aktywnie uczestniczył w 20 międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych, podczas których wygłosił 23 referaty. W latach 2010-15 był członkiem konsorcjum „Centrum Badań nad Fauną Plejstocenu Europy (CBFPE)”. Ponadto Habilitant prowadzi ćwiczenia w ramach kursu „Archeozoologia” dla studentów antropologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, ćwiczenia "Tafonomia szczątków zwierzęcych i ludzkich" w ramach podyplomowego kursu "Biologia sądowa" w Instytucie Zoologii UJ. W roku akademickim 2011/2012 prowadził również wykład w ramach kursu „Archeozoologia” dla doktorantów Uniwersytetu Rzeszowskiego. Dr J. Wilczyński jest opiekunem naukowym doktorantki Międzynarodowego Studium Doktoranckiego Nauk Przyrodniczych PAN. Habilitant wykazuje również dużą aktywność w zakresie popularyzacji nauki, m. in. udzielając wywiadów dla gazet oraz rozgłośni radiowych o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim, uczestnicząc w prelekcjach oraz warsztatach podczas Festiwalu Nauki oraz Nocy Biologów. Dr J. Wilczyński jest także autorem scenariusza i konsultantem części paleontologicznej i archeologicznej wystawy w Muzeum Ojcowskiego Parku Narodowego oraz autorem wielu opracowań i ekspertyz archeozoologicznych.

Podsumowanie i wnioski końcowe

Pan dr Jarosław Wilczyński to doświadczony badacz o szerokim spektrum zainteresowań naukowych, z wyraźnie wyodrębnionym zasadniczym polem badawczym określonym w tematyce cyklu zgłoszonych publikacji. Wysoko oceniam dorobek naukowy Kandydata i stwierdzam, że posiada On pełne kwalifikacje do prowadzenia samodzielnej pracy naukowej. Cykl publikacji spełnia wymogi osiągnięcia naukowego określone w ustawie z dnia 14.03.2003 (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.), a pozostały dorobek naukowy, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. stanowi istotny wkład Habilitanta do rozwoju nauki. Popieram zatem wniosek o nadanie dr Jarosławowi Wilczyńskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk biologicznych w dyscyplinie biologia.

Łódź, 16.10.2017 r.

dr hab. Aneta Sitek, prof. UŁ